

MRTVA RIBA ALI KAKO JE SARDELA POSTALA SMRTNO NEVARNA

Kdo:

BRUNO: Moški srednjih let; poročen, nižji srednji sloj; delavec v tovarni rib, na tekočem traku čisti sardele.

RENATA: Njegova žena; srednjih let tako kot on. Tipkarica spisov na sodišču.

MARTIN: Njun dvajsetletni sin;

MARTINA: Martinova nova punca

PRODAJALEC ČISTIL NA DOMU

Dogaja se v stanovanjski hiši. Glavni nastopajoči je moški srednjih let z imenom Bruno, ki ne ve čisto natanko ali ga delo, ki ga opravlja ovira ali ne. V zapletajoči se zgodbi se pojavita še njun dvajsetletni sin Martin in njegova sveža punca Martina. Ko je zgodba že v nerešljivem klobčiču se na vratih hiše pojavi prodajalec čistil. In smodnika je dovolj, da se lahko zgodba vname.

Vse se zgodi v enem dopoldnevu, v kuhinji stanovanjske hiše.

PRVO DEJANJE

BRUNO: Draga, kje so moji čevlji?

RENATA: Tam kot vsak dan.

BRUNO: V omari?

RENATA: Aha.

BRUNO: Tisti za čevlje?

RENATA: Ne v tisti za detergente!

BRUNO: Si pospravljala?

RENATA: Ja, v tisti za čevlje.

BRUNO: Nate se lahko vedno zanesem. Ljubčka!

(Vidimo ga v predsobi, kako si v spodnjih hlačah, nogavicah obuva čevlje. Obuje se in odide)

RENATA: Vsaj pozdravil bi lahko!

BRUNO: Kaj si rekla? Nisem slišal.

RENATA: Si še doma? Zakaj si iskal čevlje?

BRUNO: Danes sem zamenjal vrstni red. Cona udobja, pa to. Saj veš.

RENATA: Ne morem verjet. Po dvajsetih letih si se končno odločil, da zamenjaš vrstni red. Aha, cona udobja, pa to. V redu! Če ti tako praviš.

BRUNO: Ja, cona udobja pa to! Nič kaj takega, ne. Vsi vrabci že čivkajo o izstopu iz vsakdanjih navad.

RENATA: Ne verjamem!

BRUNO: Ph! Verjemi ali ne! Izbira je tvoja. .... *(Renata ga nepremično gleda. Smešen je, grotesken, z nogavicami, v spodnjih hlačah in polakiranih čevljih.)* Danes je poseben dan! Dan D, Dan odločitve. Dan novih dni!

RENATA: Kaj pa je tako posebnega danes, v torek, 15. septembra? ... Saj hlače boš oblekel, kajne, preden stopiš na ulico? Ali to spada pod novosti?

BRUNO: Niti kančka radovednosti ne čutim v tvojem glasu? Lahko bi rekel, da si popolnoma brezбриžna do mojih velikih načrtov.

RENATA: Tresem se od radovednosti. ... Tresem! Stopnjujem tresenje. ... No, zakaj si se obul in si brez hlač in si še vedno v hiši?

BRUNO: Logistika!

RENATA: Pa ja! Res? Od kdaj pa?

BRUNO: *(Pride v predsobo)* Od danes dalje! *(prepevajoč)* Nikoli več ne bo, kot je, a vem, da si bova spet segla v roko ... Dajva, zaplešiva! *(si mrmra melodijo, prime ženo okoli pasu in jo prične vrteti po predsobi)*

RENATA: Ne bom plesala. Nimam časa. V službo moram! Povej, za kaj gre in zaključiš s to maškarado!

BRUNO: Renata!? ... Samo še ostra govorica in brutalnost sta na tem svetu. In ti, draga moja, nisi čisto nič drugačna! *(Bruno zopet odide po stopnicah v zgornje prostore).*

RENATA: Zamudil boš v službo. Prvič v dvajsetih letih.

BRUNO: Se ti zdi, da mi bo katera ušla? Se ti zdi, da ne bo več vlažna, ko bom prišel tja?

RENATA: Bruno? Kaj se dogaja? Naj me skrbi? Če je to novi humor, te v njem ne prepoznam, če je kaj drugega, mi pa prosim povej, kaj se dogaja. Verjetno ti res ne bo nobena utekla. Še nikoli ti ni. In tudi vlažne bodo še vse, ko boš prišel. Točnost je tvoja vrlina v teh dvajsetih letih v tej tovarni. ... Samo toliko, da veš ... vulgarnost se mi je od nekdaj gabila in nisem pričakovala, da jo bom kdaj doživela iz tvojih ust *(prične hlipati, ne vemo, ali samo zganja teater ali sta solze in prizadetost resnična).*

BRUNO: Ah, daj no, ne cmeri se. Saj nisem nič kaj takega rekel. Poglej okoli sebe, koliko vulgarnosti je v zraku. Vsak minuto dneva. Sama vulgarnost vsepovsod! *(si prižge cigareto in se ogleduje v ogledalu. Nič kaj ga ne ganejo ženine solze, zdi se, da ga čisto nič ne spravi ob dobro voljo. Očitno je, da se zelo dobro počuti v svoji koži. Všeč si je).*

RENATA: *(si obriše solze in zamenja razpoloženje)* Bruno, kaj se dogaja? Si nezadovoljen s svojim delom? Se je na delu kaj zgodilo? Povej mi.

BRUNO: *(poplesuje na melodijo, ki si jo mrmra. V plesnem koraku gre po hlače in si jih počasi prične obuvati; čez čevlje. Ne da se zмести ali razburiti).* Papapapa, ratata, imimi, lolo, taratata, sapesapapasapaaa!

RENATA: *(opazuje; zaprepadena je; tega človeka očitno ne pozna do obisti, kot je bila prepričana)* Greš?

BRUNO: Ne še.

RENATA: Aha. ... Boš kavo?

BRUNO: Oh, ne, hvala. Prijazno od tebe.

RENATA: Se lahko nehava igrat skrivalnice in mi že končno poveš, kaj se danes dogaja s tabo?

BRUNO: *(si prepeva, pleše, cigareta je njegova soplesalka in ljubica)* Tiritititi, tirititita, bolabolabola, makakakaka! ... Ti si tajnica na sodišču in res ne moreš vedet, kako poteka delo v tovarni. Jaz tam precej trpim, veš. Vse te moje ljubice, sardelice mi ubijajo duha. Vsak dan, osem ur na dan. Nič več ne vonjam. Nič! Več! Nič vonja! In, ne, nisem prebolel virusa. Nisem bolan! Moj svet diši ... po sardelah! Prelep pomladni vonj cvetlic – sardelic; poletni vonj razgretih teles in morja – sardele; zimski rezek vonj mraza v nosnicah – sardelice, ce, ce; jesenski vonj mošta – sardeeeeee! *(prične z opernim napevom; celotna figura postane baročno pretirana v svojem izrazu).* Ti pa vsa nališpana in neparfumirana tipkaš v dišeči pisarni, se pogovarjaš z dišečimi sodelavkami, s katerimi vonjate dišečo in omamno jutranjo kavo.

RENATA: In danes je torej pravi dan, da se potožiš? Po dvajsetih letih.

BRUNO: Ja.

RENATA: Še kaj, razen tega? Tudi meni se zdaj že malo mudi.

BRUNO: Aja, gospoda v pisarnah začenjajo svoj delavni dan ob osmih.

RENATA: Ne bodi zoprn! Sam si si izbral tovarno sardel. Nihče te tja ni silil.

BRUNO: *(oponaša ženo)* Kaj boš izbirčen. Vzemi, kar se ti ponuja. Delo je delo in vsako je častno. Še vedno lahko izživiš igralske ambicije v kakšne amaterskem

krožku. Pa ja ne boš umetnik?! Kaj pa sploh umetniki počnejo? Od česa pa sploh živijo?

RENATA: Še vedno nisem spremenila mnenja. Od česa bi živila družina, če bi se ti šel umetnika, a? Od česa? Od zraka. V fabriki je častno delo in začetek meseca dobiš pošten denar. In to pomeni veliko. Res, veliko! (*prične se pripravljati za službo in se njen ritem spremeni*) Sem bila prepričana, da si si že davno tega to izbil iz glave. Saj nam nič ne manjka? Dobro živimo. Ničesar ni preveč in ničesar premalo. Vsega je ravno toliko kot potrebujemo. ... Mimogrede, si se zmenil, da pride Martin čez poletje k vam delat?

BRUNO: Ne.

RENATA: Zakaj ne? ... Veš, da ima novo punco?

BRUNO: Ne.

RENATA: Luštna je! Tudi ona bi rada bila igralka. Jo bomo že prepričali, naj si najde kakšno bolj pametno zaposlitev. Komaj sta se spoznala, pa bi že rada šla živet na svoje.

BRUNO: A tudi ona išče službo?

RENATA: Točno!

BRUNO: Pri nas so študentje zelo dobro plačani.

RENATA: Tudi čez leto jih jemljete? Daj še kaj Martinu zrihtaj, če je tako.

BRUNO: Ja.

RENATA: Ja, kaj? Mu boš? ... Kaj pa počnejo v tovarni?

BRUNO: Čistijo.

RENATA: Samo čistijo?

BRUNO: Samo čistijo. Preprostejše od tega. (*poje*) nenenene, ninininini, tarararara! Poporopotopopoporopotopo, taratatata ...

RENATA: Pa najdi še njej kaj za čistiti.

BRUNO: Komu?

RENATA: Martini.

BRUNO: Kdo je Martina?

RENATA: Punca od Martina.

BRUNO: Dva Martina.

RENATA: Smisla za humor ti danes res ne manjka. ... Saj si prav prikupno simpatičen ko humoričiš. Zadnje čase si bil bolj zagenjen.

BRUNO: Čigava pa je ta Martina?

RENATA: A je to pomembno? Pač, od nekoga že.

BRUNO: Ti sploh ne veš kako pomembne so te družinske stvari! Ne morem jaz njej ponuditi čiščenja rib, če je ona direktorjeva hči.

RENATA: Zakaj bi pa direktorjeva hči hodila z najinim sinom?

BRUNO: Zakaj pa ne?

RENATA: Daj, no! Saj vsak ve, kam spada.

BRUNO: Jaz nisem čisto prepričan, da spadam sem.

RENATA: Kaj pa nakladaš? To so te tvoje knjige, ki jih bereš. Tam dobiš take prebliske o spadanju in nespadanju. ... Zakaj v mojih knjigah nič ne piše o tem? A? Zakaj?

BRUNO: Zato, ker, ti, knjig, ne, bereš! *V como se llama senjorina in besame, amame me mucho* in nasveti za vsako gospodinjo o teh stvareh ne govorijo. Zato.

(pavza petja, plesanja in oblačenja. Veliko zvokov se vrtinči v zraku; atmosfera ni niti najmanj napeta. Pravzaprav še vedno ne vemo, kam pes taco moli, ali kaj se bo iz te mineštre izcimilo)

RENATA: Zakaj ne greš v službo? Čakaš koga? ... Vstavi se. Stop! Ena rumena vrvica ti visi iz desnega čevlja. Ustavi se, no, jo bom utrgala.

BRUNO: Hvala. Zelo si prijazna! Ne bo potrebno! Tam je zato, da visi iz čevlja. To je njena življenjska naloga, da visi iz čevlja. To ji daje smisel.

RENATA: Verjetno je cvirn od hlač. Samo, zakaj rumen? Ustavi se. Bom takoj.

BRUNO: Ne približuj se mi!

RENATA: Samo potegnila bom to nitko proč. Kakšen cirkus za nič?

BRUNO: Veliko hrupa za nič! Shakespeare.

RENATA: Kaj? Kdo?

BRUNO: Biti ali ne biti, to je zdaj vprašanje.

RENATA: Bruno, usedi se in umiri se! Čisto nič več ne razumem. Želiš, da pokličem v službo in vzamem dopust? Se bova v miru pogovorila. Čisto nič si nisi podoben.

BRUNO: Kdo pa je ta naša nova Martina? A je že bila kdaj tukaj?

RENATA: Ja, enkrat. A te ni bilo doma.

BRUNO: Se mi je zdelo, ja, da me ni bilo doma.

RENATA: Bruno!

BRUNO: Oprosti. Malce sem napet. V pričakovanju.

RENATA: Kakšnem pa? ... Mogoče te pa obleka tišči. Malo si se zredil, pa ti ni več fit. ... Zakaj pa si si pravzaprav oblekel obleko? Šele zdaj sem te dobro pogledala. A imate sestanek v službi?

BRUNO: V službi nič. ... Kje sta se spoznala ta dva Martina?

RENATA: Martin in Martina! ... Martin pravi, da na študentskem servisu. Martin je rekel, da mu je bila že v hrbet všeč. Stal je za njo v vrsti in je menda sploh še ni videl v obraz, ko se je že odločil, da mu je grozno všeč. Potem ko ji je delavec na študentskem servisu dal ponudbo del in je izmed vseh del izbrala čiščenje rib je vedel, da je to preveliko naključje, da je ne bi ogovoril in jo povabil na pijačo.

BRUNO: Čiščenje rib je izbrala? Zakaj potem praviš meni naj ji najdem delo. Hecna si.

RENATA: Gleda na to, kako jamraš nad delom sem tudi jaz to težko razumela. Že ima ona svoje razloge. ... Ogovoril jo je in jo vprašal, zakaj si je izbrala prav čiščenje rib. Povedal ji je, da tudi njegov oče čisti ribe v tej isti tovarni in, da jih bo verjetno med poletnimi počitnicami tudi on sam tam čistil.

BRUNO: Za hrbtom je zavohala ribe in vonj jo je usmeril med ribe.

RENATA: Kako si nesramen!

BRUNO: Boš rekla, da ni naša družina, hiša, vrt, avto prežet z vonjem rib?

RENATA: Ne.

BRUNO: To je zato, ker si se že navadila na ta vonj.

RENATA: Če bi tako zelo smrdeli, bi mi gotovo sodelavke na sodišču to povedale.

BRUNO: Če bi bile prave prijateljice bi ti.

RENATA: Kaj hočeš s tem povedat?

BRUNO: Kar naprej se sprašuješ, zakaj je vaša pisarna vedno tako odišavljena?
Odgovor imaš na dlani.

RENATA: (*jok*) Kako si nesramen!

BRUNO: Nisem nesramen. Samo povedal bi ti rad, da je to moje čiščenje rib pravi pekel za vso družino. Na samo zame.

RENATA: Moje sodelavke so tudi moje prijateljice. Toliko da veš.

BRUNO: Bolj prisilne prijateljice.

RENATA: Bruno!?

BRUNO: Lažje je pisarno špricat z deodoranti kot pa zamenjat službo. Kaj se kdaj v službi pogovarjate, kaj vaši možje delajo?

RENATA: Seveda se!

BRUNO: In kje drugi možje delajo?

RENATA: Večinoma v pisarnah. No, eden je avtomehanik.

BRUNO: In eden čisti ribe.

RENATA: Ja in? Kaj hočeš s tem povedat?

BRUNO: Te nikoli ni bilo sram, da mož čisti ribe v tovarni?

RENATA: Nikoli. Vedno so me učili, da je vsako delo častno. Pravzaprav, kaj pa je narobe s tem, da za poklic čistiš ribe. Si predstavljaš tiste, ki secirajo mrličke?

BRUNO: Kakšna primerjava pa je zdaj to?

RENATA: Taka – mrtva (*in se smeje sama sebi in svojemu vicu. Bruno se ne pusti zmesti*).

BRUNO: Za secirat truplo moraš bit zdravnik za čistit ribe dvajset let pa cepec. Lahko bi bil igralec, ali pa pevec.

RENATA: Pa nisi. Ker nisi imel hrbtenice, da bi šel na sprejemne. In zato čistiš ribe. Iz ene skrajnosti v drugo. ... Dvajset let že čistiš ribe, pa te do tega dneva to nikoli ni motilo?

BRUNO: Že dolgo časa me to moti.

RENATA: Nič nisi rekel. Lahko bi se pogovorila.

BRUNO: Ja, seveda! Kakopak! Pogovorila bi se. O čem pa? O dejstvu, da nimam izobrazbe za počet kaj drugega. O tem, da se je vonj rib že tako zažrl v vse pore mojega bivanja in da sem zdaj prestar za karkoli drugega. O čem bi se lahko pogovarjala? Lahko bi se pogovarjala o tem, da rad čistim ribe. Ali o tem, da se me vsi izogibajo, ker čistim ribe! Ali o tem, da nimam hrbtenice vse skupaj pustit in it nekam drugam? Ali o tem, da bodo prav kmalu roboti čistili ribe in mene nihče ne bo več potreboval? Ali o tem, da živimo v tako usranem okolju, da rib itak kmalu v morjih več ne bo. Ali o tem, da smo samo še številke za velekapitaliste? Ali naj odpreva temo plač? Ali pa mogoče kaj rečeva na temo razčlovečenja in poneumljanja vseh nas? Kaj si boš izbrala? Sistem je iz mene naredili obupanega človeka. Jaz sam sem iz sebe naredil obupanega človeka. In ti, ja, tudi ti si iz mene naredila obupanega človeka. Znižanje plače je pa samo češnja na tortici!

RENATA: Kdaj so ti znižali plačo?

BRUNO: Prejšnji teden.

RENATA: Zakaj?

BRUNO: Recesija. ... Sprememba prehranjevalnih navad. ... Zdrava prehrana. ... *(oponaša, najverjetneje direktorja ali kriznega menedžerja)* Novi trendi, saj razumete, kajne?

RENATA: In odločil si se, da greš k direktorju na razgovor? Zato si v obleki.

BRUNO: Niti ne.

RENATA: Ne? Zakaj si potem v obleki?

(pavza, precej dolga. Med pavzo Renata pokliče v službo in si vzame dan dopusta; izgovori se na hudo migreno)

BRUNO: Družba propada. Ali smi mi krivi? Mi nismo prišli krpati. Krpajo šivilje. Mi smi prišli, da razbijemo. V srcu je da bi razbijal. Novo prinašamo. Novo. Jezdimo na ognjenih konjih. Njih grive so kot goreči gozdovi. Smo proti etiketi. (...) Družba propada. Sama je kriva. Propada, ker ne živi. Ne perite si brade z Eau de Cologne. Hodite k studencu v goro. V goro. Zjutraj ob petih. Tam vam razodenem skrivnost življenja. Vi. Vi. Vi! – Srečko Kosovel!

RENATA: Sem za sekundo pomislila, da imaš ljubico. Kot te razumem, rešuješ svet?!

BRUNO: Kakšne pritlehne bojazni?! ... Saj veš, kajne, da imam vsak dan na tisoče ljubic, ki jih stiskam in objemam in jih slačim – čisto počasi, previdno jih božam po hrbtenici tik preden jim jo povlečem in iztržem iz tkiva in nežen zvok drsajočih copat po toskanski terracotti mi da vedeti, da sem delo naredil stoprocentno. In potem grem z rokami preko njenega razprtega telesa ...

RENATA: Bruno?! Ogaben si! Kaj je s tabo? Saj nisi več normalen?

BRUNO: Normalen? ... Bruno??!! (*jo oponaša*) Renata. Renatica moja. Renatka. Jaz sem najbolj normalen človek na svetu. Nihče ni normalnejši od mene. Na zunaj se smejem in se delam, da je vse v redu, noter sem pa tempirana bomba. Ki bo vsak čas eksplodirala.

RENATA: Ja.

BRUNO: Rumeno, ki te ljubim rumeno. Rumeno sonce, ki siješ nad nas grešnike ... ašakaka, ašatata, ašatatataratata ... ačečeče, anenene, ajajajaja ...

RENATA: Ti preveč razmišljaš. To sem ti že večkrat rekla. In ne motim se, da veš. Ti preveč razmišljaš. Vse skupaj je zelo preprosto. Enkrat se rodiš, potem odrasteš, se poročiš, imaš otroke, hodiš v službo, si kupiš avto, sezidaš hišo, se postaraš, paziš vnuke, in umreš. Kako tega ne razumeš? Kako tega ne moreš razumet? Zakaj bi bil rad ti nekaj posebnega, zakaj? Nisi! Tak si kot vsi ostali. K - O - T - V - S - I - O - S - T - A - L - I!

BRUNO: Pa kaj nakladaš za ene neumnosti! Nisem tak kot vsi ostali! Jaz sem Bruno. Eden in edini.

RENATA: Ma ne blebetaj, no.

BRUNO: Zakaj jaz ne morem bit poseben? No, zakaj?

RENATA: Ker to so neke najstniške finte, ki jih normalen odrasel človek o koncu pubertete preraste. Zato!

BRUNO: Jaz jih nisem.

RENATA: Kaj ti nisi?

BRUNO: Prerasel.

RENATA: Otrok!

BRUNO: Z veseljem!

RENATA: Sem ti že prej rekla, preveč razmišljaš in to je tvoj problem. O tem smo se zadnjič v pisarni pogovarjale, da veš. Če te že zanima, o čem se pogovarjamo. O, tem, da nam neki čudaki grenijo življenje, ker si postavljajo preveč vprašanj. Poskrbi zase, za svojo »rit«, poglej, kje lahko prideš po bližnjici, prinesi iz službe kaj belega papirja za tiskanje in kakšen kemik, zapiraj luči po hiši, šparaj z vodo, ne sprašuj se preveč, delaj po preizkušenih receptih in to je približno to. Pa še kakšno rečemo o cunjah in kuharskih receptih in še, no, pač ženske stvari.

BRUNO: Zakaj je Martina izbrala čiščenje rib?

RENATA: Zato, ker je bilo to delo najboljšje plačano.

BRUNO: A daj no?! Ne morem verjet!

RENATA: Ljudje v čiščenju rib ne vidijo nič nenavadnega. Delo pač.

Iz spalnice pride Martin. Vstal je. Nikamor se mu ne mudi. Prešerne volje je; naspan. Zdi se mu, da mu življenje teče kot po maslu.

MARTIN: Dobro jutro. Še doma? Kaj ne gresta v službo?

RENATA: V parih minutah bom šla od doma.

BRUNO: Kdaj lahko vidim tvojo punco?

MARTIN: Kam se ti pa mudi?

BRUNO: Ja, malo se mi pa res že mudi. ... No, kdaj? Je prespala pri nas?

MARTIN: Zakaj si vedno tako zajedljiv? Se te bo prestrašila.

BRUNO: V primerjavi s čiščenjem rib, sem jaz malenkostno strašljiv!

MARTIN: Kaj ti je mami vse povedala?

BRUNO: Mami? Mami?

MARTIN: Če je ati potem naj bo pa še mami.

BRUNO: Ja mami mi je povedala, da si je tvoja punca omislila čiščenje rib v tovarni.

MARTIN: Ti bi moral videt urno tarifo za čiščenje rib. Če hočeš zaslužiti se splača čistiti ribe. Stari ..

BRUNO: Ati.

MARTIN: A ja, ati. Nisem vedel, da toliko zaslužiš. Sem množil krat tvoje mesečne ure. Saj smo bogati. Super stari! Sori, ati.

BRUNO: A zdej me boš pa še ti zajebaval?

RENATA: Bruno!!! Kako pa govoriš?

MARTIN: Nisem vedel, da je čiščenje rib tak biznis. Ves čas se mi je zdelo, da smo bolj revčki kot kaj drugega.

BRUNO: Kaj ....

MARTIN: Čaki, ne me prekinjat. Ampak sem bil vedno ponosen nate. Se mi je zdelo tako carsko, da tvoj fotr čisti ribe. Ne poznam nobenega drugega človeka, ki čisti ribe. Mislim poklicno. Frajer si, da si upaš to počet cel lajf.

BRUNO: Kam pelješ ta najin pogovor?

MARTIN: Sem zadnjič razmišljal. Prvič sem razmišljal o čiščenju rib kot o nečem resnem. Kot o resnem delu pač. A veš!

BRUNO: Kot o resnem delu? Kaj se ti pa je zdelo čiščenje rib pred tistim razmišljanjem zadnjič?

MARTIN: Ati, ne bit zdaj užaljen. Saj si dovolj resen za debato, no? Če se ti ne da lahko tudi vstanem in grem. Sem na eni pomembni prelomni točki. Ne vem ali bi

bral nasvete iz moških revij ali bi raje počel kaj drugega, kar ni trenutno tako in. Po eni strani se mi zdi super, da imam tako carskega očeta, ki si v tem času še privošči ta luksuz čiščenja rib. Po drugi strani me je pa kar malo sram zaradi tebe. Eno je rečt: moj fotr je menedžer; drugo pa: moj fotr čisti sardele. Hudič je veš, zadovoljit vse, kar od tebe danes družba zahteva. Ni lahko! Ni lahko!

BRUNO: Kdaj mi boš predstavil Martino? Res sem firbčen zakaj je izbrala čiščenje rib. Mogoče pa dan še ni izgubljen.

MARTIN: Ti si cel dan zaprt v fabriki zato ne moreš vedet kaj se v svetu dogaja. Saj te tudi briga ne prav preveč.

BRUNO: Motiš se. O zelo veliko stvareh razmišljam.

MARTINA: A o tem, zakaj bo Martina čistila ribe?

BRUNO: Približno nekaj takega sem imel v mislih. Ti mene podcenjuješ. Jaz imam na delovnem mestu dosti časa za razmišljanje.

MARTIN: No, kje sva ostala prej. A ja. Ko sem zadnjič razmišljal o tem tvojem kvazi poklicu ...

BRUNO: Počasi, počasi. Kako kvazi poklicu? Pa kaj misliš, da lahko vsak navaden idiot čisti ribe?

MARTIN: No visoke šole ti res ni treba imet. Daj no mir, saj tako intelektualnega dela pa spet ne delaš.

BRUNO: Veš kaj, če me misliš žalit lahko vstaneš in se vrneš od tam kjer si se vzel.

MARTIN: Ej sorry. Samo razmišljam o neki poklicanosti. Kaj se zgodi, da greš čistit ribe?

BRUNO: Saj vidiš tvojo punco. Njo vprašaj kaj se je zgodilo. Kakšno neumno vprašanje si postavil?

MARTIN: Se pogovarjava kot odrasla ali kaj?

(v sobo vstopi Martina. Prespala je pri Martinu)

BRUNO: O dobro jutro.

MARTINA: Dobro jutro. Voham kavo?

BRUNO: Ja.

MARTINA: Perfektno. Tako bi moralo bit vsak dan. V takem stresu, kot živimo mi danes bi bilo že skoraj obvezno, da nas zjutraj, ko se zbudimo na mizi čaka skodelica kave. Tako se dan ne začne s stresom kuhanja kave.

BRUNO: Kakšno zanimivo jutranje razmišljanje. Današnje jutro že skoraj nakazuje perfekten dan. Pod kakšnim stresom pa je naša gostja.

MARTIN: Zdaj je Martina naš novi družinski član. Ni gostja. Ti je o.k. .

BRUNO: Vesel sem, da sva se spoznala in zelo presrečen nad dejstvom, da sva sedaj v družini dva, ki čistiva ribe.

MARTIN: Ne bodi tako zajedljiv.

BRUNO: Kje se je ustavila najina debata prej?

MARTIN: Kaj?

BRUNO: Najina debata?

MARTIN: A ja? O poklicanosti.

BRUNO: Martina, kaj se ti zdi, da se zjutraj zbudiš in se začutiš poklicanega za čistilca rib?

MARTINA: Dokaj neumno.

MARTIN: Ni neumno. Koliko jih poznaš, ki čistijo ribe. No, povej!

MARTINA: Do sedaj samo enega.

MARTIN: Vidiš. Vsak ni za ta poklic.

MARTINA: Ja je treba met dobr želodec.

MARTIN: Je treba met še kaj drugega kot dober želodec.

MARTINA: Ko bom začela ti bom povedala kaj potrebuje dobr čistilec rib.

BRUNO: Lahko ti povem jaz kaj potrebuje dober čistilec rib.

MARTINA: Bi vi mene radi malo osvajali, a?

MARTIN: Kaj pa govoriš? Čisto vsi te pa ne morejo osvajat.

MARTINA: Poznam jaz take pubertetne strice. Malo bi vohali mlado meso.

BRUNO: O, ne hvala. Vohal ne bi raje nič. Voham cele dneve v službi.

MARTINA: Kakšen pokvarjenec.

BRUNO: Na primer???

MARTINA: Na primer te asociacije z ribami so malo nagnusne in zelo pokvarjene.

BRUNO: A si slabo spala? A si vedno take volje?

MARTIN: Kava na mizi.

MARTINA: To so kavalirji. Za vas se samo reče, da ste kavalirji stare šole. A na koncu ostanejo samo ribe. In njihov vonj.

BRUNO: Saj se vse vedno vrti samo okoli vonja. Kaj je edini problem rib? Da smrdijo! Smrdijo! Smrdijo! In še enkrat smrdijo!

MARTINA: A ni to zanimivo raziskovalno področje. Smrad. Kako se obnašamo v primeru smradu ...

MARTIN: Dajmo dovolj tega smrada in s polnimi pljuči zavohajmo jutranjo kavo.
(spije in se odstrani iz kuhinje)

BRUNO: Zakaj si se odločila, da boš čistila ribe? Kaj ni bilo drugega na razpolago? To je umazano delo. In smrdi. Grozno smrdi. Sicer se na smrad sčasoma navadiš in ga sploh ne zaznavaš več. Upam, da ti tega dela ne boš počela toliko časa, da bo ta ribji smrad izgini.

MARTINA: Ma ne, ne bom tega dela opravljala v nedogled. Sicer pa ima to delo zame nek globlji pomen.

BRUNO: Me veseli, da je tako. Ker sčasoma čiščenje rib res dobi globlji pomen.

MARTINA: Nekam prijazni ste postali. ... Zakaj ste pa tako oblečeni? V obleki odhajate čistiti ribe? ... Zakaj ste no tako oblečeni?

BRUNO: Ker grem na posebno nalogo.

MARTINA: Če prav razumem danes dopust od rib.

BRUNO: Ja.

MARTINA: Da se ne boš zdaj tle tukaj zjokal na moji mladi ramici naj ti povem zakaj bom čistila ribe. Moja edina želja v življenju je postati holivudska igralka. Slavna igralka! Največja. Sledim vsem trendom, ki narekujejo kakšna mora biti dobra igralka. Oblačim se tako, kot največje holivudske zvezde. Angelina Jolie pride v dolgem krilu. Grem in si ga kupim tudi jaz. Victoria Beckham si postriže lase na kratko. In grem k frizerju tudi jaz.

BRUNO: Ti ne paše prav preveč ta fantovska frizura.

MARTINA: To sploh ni pomembno. Vse je pomembno v tem svetu slavnih. Ne smeš spregledat niti najmanjše podrobnosti. Vsaka malenkost igra svojo vlogo. Dan in noč moraš bit na preži, da česa ne zamudiš. Ta zunanja popolnost daje mladi igralki dobro podlago za začetek njene igralske kariere.

BRUNO: Kaj imajo s tem opraviti ribe?

MARTINA: Zelo, zelo! Treba je sledit vsem člankom. Hvala bogu, da imamo internet. Vtipkaš »nasveti slavnih oseb« in pred tabo se odpre vesolje neskončno pomembnih informacij, ki se jih preprosto moraš naučit na pamet. Vsak tvoj dnevni dih mora bit prežet s temi nasveti. Tvoje življenje postane prazno v trenutku, ko se spozabiš in narediš po svoji glavi.

BRUNO: Ne razumem! Kaj pripoveduješ. Martin, Martin, pridi sem. Hitro.

MARTINA: Ja seveda ti ne razumeš. Saj že celo življenje čistiš ribe. Ne?

BRUNO: Sem zelo vesel, da jaz tega ne razumem. Zakaj mi pripoveduješ te brezveznarije. Ne vem, če se bom strinjal z Martinom, da si ti naš novi družinski član.

MARTINA: Zate brezveznarije. To, stari je moja prihodnost. To, stari je prihodnost nas mladih, no, tistih mladih, ki hočejo nekaj naredit iz samih sebe. Ne pa ždet tam nekje v sivi hišici in se hodit štampat v firmo. Pa jest vsak dan zrezke v omaki in pire krompir. Dolgočasno in brezvezno. Ni čudno, da človeštvo izumira. Bodi vesel, da mladina tako razmišlja kot jaz. Boš mel penzijo. Vsi taki kot ti ...

BRUNO: Zaenkrat še vi.

MARTINA: No vidiš. Zaplankan si!

BRUNO: No, vi taki kot mi....?

MARTINA: Se sploh ne razlikujete med sabo. Vsi ste enaki. Sivi. Brez posebnosti. Raja pač.

BRUNO: Kaj bi midva malo skrajšala ta tvoj monolog za sprejemne na akademiji.

MARTINA: To kar si zdaj rekel je preveč resna in strokovna stvar, da bi o njej lahko govoril doživljenjski čistilec rib. ... Lahko nadaljujem.

BRUNO: Prosim. Z enakim zanosom kot prej. Kar! Uživam v tej raznolikosti idej in pogledov. Nadaljuj prosim!

MARTINA: Na internetu preberem skoraj vse kar pišejo slavni. Kdaj pa kdaj posnemam tudi nasvete, ki jih dajejo moški. Super ideja, a ne. En dan naletim na nasvet, da mora dobra igralka preizkusiti vse možne stvari. In trend, ki velja zdaj v svetu slavnih je ta, da Oskarja dobiš samo s takimi vlogami v katerih ne izgledaš lepo. Piše, da takrat, ko si sama sebi grda in komaj čakaš, da se umiješ in preoblečeš v novo Dolce&Gabbana večerno toaleta, piše, takrat si najbolj tragična in poduhovljena. Ker duhovnost, veš je tista češnjica na tortici. In kaj je bolj nagravžnega kot čiščenje rib. In ker usoda hoče, da postanem slavna igralka mi je namenila, da sem se znašla v pravcati ribečistilniški hiši. V samem središču dogajanja bom lahko črpala moj navdih za velike vloge, ki me v življenju čakajo. Ti Bruno boš moj učitelj vsega nagnusnega, smrdečega, primitivnega. A boš? Seveda boš, kaj pa maš na razpolago. Ko se bom zahvaljevala za prejetega Oskarja te bom na kratko omenila.

BRUNO: Martin!!! Lahko odprem svetovalni s.p. o čiščenju rib za mlade, ambiciozne igralke.

MARTINA: Dokaj pametna ideja. Kje si jo slišal? ... Zdaj ko veš zakaj bom čistila ribe te prosim, da nisi več tako cukrasto sentimentalen o teh sardelah.

BRUNO: Martin!!!!!!!!!! Martin!!!!!!!!!!

MARTINA: Kakšen teden bom v fabriki.

BRUNO: Martin!!!!!!!!!!!!

MARTINA: Za nadarjene je en učni teden čisto dovolj.

BRUNO: Martin!!!!

MARTINA: Potem bom pripravljena na svojo prvo veliko vlogo in se bo končno nekdo spomnil na vas, čistilce rib.

BRUNO: Martin!!!!!!!!!! Če je dosti takih kot ti bom lahko še bogat. Martin!!!!!!!!!!!!!!

MARTINA: Da ne boste umrli pozabljeni od sveta. Tako ..... (*Bruno poišče lepilni trak, ji zalepi usta, jo naloži na rame in jo hoče odnesti na ulico*)

RENATA: Jaz zdaj grem. ... Bruno, kaj delaš? Kdo je to?

BRUNO: Ni omembe vredno!

RENATA: Bruno!!!!!!! Kdo je ta ženska? Kaj si ji naredil? Takoj jo odložil.

(Bruno odloži Martino na tla. Ji lepo popravi lase. Odlepi ji lepilni trak z ust)

BRUNO: Predstavljam ti našega novega družinskega člana. Martina, Renata – Renata, Martina. *(ji zalepi nazaj na usta lepilni trak)* In sedaj ti predstavljam našega bivšega družinskega člana, ki zaradi nujnih obveznosti na najbolj nujen način odhaja iz njenega novega starega doma.

RENATA: Takoj jo odloži in pusti jo pri miru.

MARTIN: Si me klical? ... Kaj pa je to? Martina, ja kakšna pa si? Kaj se ti je zgodilo. Saj si kot iz kakšnega filma. Vadiš novo vlogo. Ati, a zato si me klical. Je dobra ne, ta naša nova članica. Kakšen luksuz. Bomo imeli igralko doma.

BRUNO: Če me tvoja mama ne bi ustavila bi bil ta naš luksuz zdaj na cesti, pred pragom. Nočem, da se videvaš s tem čudnim človeškim stvorom. Predem jo odnesem ven si jo dobro oglej, ker jo zdaj vidiš zadnjič v življenju.

(Martin ustavi očeta. Skupaj z mamo rešita Martino, jo položita na stol. A se Bruno vseeno premisli in jo odnese na hodnik.)

MARTIN: Kaj ti pa je? Kmetavzar! Divjak!!! Prostack!!!

RENATA: Martin!

MARTIN: Še bi lahko našteval ampak mi je nekaj stisnilo možgane! Bedak! Aja, seveda pa še...

RENATA: Zdaj je pa tega dovolj. Takoj prenehaj zmerjat očeta. Umiri se.

BRUNO: Saj se ne čudim, da ti stiska možgane. Kje si jo pa dobil. Si se moral revež namatrat, da si našel tako plastično kozo.

MARTIN: Ati!

RENATA: Bruno!

BRUNO: Ne, ne nič ati, Bruno. Dajmo se mi familja zdaj malo usest in ponovit par osnovnih civilizacijskih pravil, ki naj bi se jih eden kolikor toliko normalen človek s

pospravljenim osebnim podstrešjem moral držat ali bolje spoštovat ali še bolje v njih verjet in jih preprosto kar živet.

RENATA: To, kar se na današnje jutro pri nas dogaja je naključje ali je stvar zrežirana. Itak pa mi še zdaj nisi zaupal zakaj si v obleki.

BRUNO: Kaj piješ?

MARTIN: Vodko.

BRUNO: Malo zgodaj je še.

MARTIN: Brigaj se zase.

BRUNO: Lepilnega traku še ni zmanjkalo.

RENATA: Bruno!!!!

BRUNO: Že celo jutro ponavljaš ta ton. Imam malo zadosti tega, da oba tukaj lajata name. Odloži kozarec, ker se ni nič takega zgodilo, da bi se moral nacejati z vodko.

(Martina ves čas tolče po vratih in zraven neumorno kriči)

Kam pa greš?

MARTIN: Odpret vrata.

BRUNO: Samo jaz lahko odprem vrata. Usedi se nazaj.

MARTIN: Na mojem domu lahko odpiram vrata kadarkoli hočem.

BRUNO: Načeloma ja, ampak v tem trenutku ne!

MARTIN: Pa samo obleči sem se šel. Kaj je bilo? Kaj sta imela.

BRUNO: Proti vsemu za kar se iz dneva v dan borim si v enem kosu pripeljal na moj dom. In prav danes, ko sem se že itak odločil, da naredim konec na temu svetu. Tej puhoglavci so moja smrt. Ne moja, so smrt človeštva. Vsako minuto jih je več; na kmetijah, v barih, pri velikih bratih pa še kje. Nemogoče je kontrolirati njihovo nastajanje. Kar zbudijo se taki tako, kot tista tvoja holivudska diva.

MARTIN: Pa saj ti si paranoiden.

BRUNO: Na samo cele dneve na tekočem traku, ob gledanju rib imam čas razmišljat o ljudeh, ki jih v tem mojem življenju videvam in srečujem.

RENATA: Bruno, kaj je narobe? Zakaj si tak? Zakaj se tako obnašaš? Kaj hočeš naredit? Saj te sploh ne spoznam več! Saj te imamo vsi radi. Tudi, če smrdiš po ribah.

MARTIN: Kaj si ji naredil? Lahko izvem, kaj si naredil moji puncici. Zgleda skoraj tako kot, da si jo posilil.

RENATA: Kaj pa govoriš! Tvoj oče ....

BRUNO: Pusti mu povedat. Naj se svobodno izrazi.

MARTIN: Verjetno je že cela ulica na oknih in vsi kadilci na dvorišču na cigareti.

BRUNO: Mi je eno figo mar. Dere se pa dere. Si bo vsaj glasilke spihala. Pa glavo. Upam! Da potem ne bo govorila več takih neumnosti.

RENATA: Pa tako super se ti je zdelo, ko si izvedel, da bosta sodelavca pri čiščenju rib.

BRUNO: Ja, vesel do trenutka, ko mi je zaupala želje za prihodnost ter predvsem, ko mi je zaupala, zakaj bo moja sodelavka pri čiščenju rib.

MARTIN: Ker je dobro plačano. Tako je rekla meni. Iskrena deklica.

RENATA: Punca rabi denar.

BRUNO: Punca rabi malo pameti ne denar.

MARTIN: Od kdaj si pa ti strokovnjak kaj kdo rabi.

BRUNO: Kaj čistilci rib nismo evolucijsko dovolj dorasli, da bi vedeli kaj drugi potrebujejo.

RENATA: Samo vprašal je. Zakaj si razumel kot žalitev.

MARTIN: Saj je bila žalitev. Drugače kot po ribje, očitno ne razume.

BRUNO: Naj vam naznanim, da imam danes ves ljubi čas in lahko tukaj sedimo in rešujemo svet, zagovarjamo stališča, branimo punce, može, ljubice in kar je še podobnih sorodstvenih vezi.

RENATA: Ne nimamo časa. Meni se mudi v službo.

BRUNO: To imaš pa prav. Službe nimajo neskončnega časa. Tam ti v zadnjem času odmerijo še sedenje na školjki, ki mora bit v skladu s svetovnimi tokovi, racionalno in ekonomsko naravnano. Za dobrobit vseh zaposlenih.

RENATA: Moja služba je sigurna.

BRUNO: In čista.

RENATA: In čista ja! In verjetno od danes tudi edina v naši družini.

BRUNO: Po čemu pa to sklepaš?

RENATA: Po temu, da bi ti moral bit že eno uro v službi. In na tvojem obrazu je izraz, ki pravi, da nimaš nobenega namena oditi na delo. Pa saj mogoče imaš prav. Bomo verjetno vsi lepše shajali. Bomo postali vsaj normalna družina. Vsaj na stara leta bom to dočakala. Normalno bova lahko šla ven. Na večerjo na primer. Saj se bo sčasoma kaj normalnega našlo za delat. Pa saj tudi na zavodu bit je zdaj postalo že nekaj popolnoma normalnega. Ta ribji smrad je že preveč časa med nami. Vsrkal se je v naše pore. In hočeš nočeš smrdimo tudi vsi mi okoli tebe, ki ne hodimo dnevno v fabriko čistiti ribe. In ne, nikoli te nisem hvalila v službi. Kaj naj se hvalim. Da moj mož osem ur čisti ribe in potem me zvečer s smrdljivimi rokami objame. Tudi za moje sodelavke mi je zdaj laže. Lepše in bolj dišeče bomo zdaj shajali. Boš videl, da bo zdaj lepše.

BRUNO: Se je treba obleč v obleko, da prideš do take izpovedi. Res ganljivo. Pa zakaj bi vsi radi bili normalni. Kaj pa sploh je to normalen. In zakaj jaz, ki opravljam tak poklic ne morem bit normalen. Jesti ribe vsak dan je nekaj popolnoma normalnega. In zdravega.

RENATA: Normalno je opravljat normalen poklic in hoditi v normalno službo in bit normalen državljan.

BRUNO: Razloži mi kaj to je. Vsa ta normalnost? Kaj je normalno, da se nekdo dela norca iz mene zaradi mojega poklica? Kaj je normalno, da te sodelavke ignorirajo zaradi poklica, ki ga počne tvoj mož? Kaj je normalno, da imamo non stop celo hišo odišavljeno? Kaj je normalno, da je najin sin najbolj čuden v razredu samo zato, ker njegov oče čisti ribe? Kako bi bili šele čudni, če bi jaz bil plačani morilec? Bi bili normalni potem? Verjetno, ker ne bi smrdeli. Toliko imate za povedat, da se sploh ne zavedate, da v resnici nič ne smrdi. Ta vaš smrad je eno

navadno licemersko sranje. Kako sluzavo;« ko pride domov in me objame ..... .«
Prosim te!

RENATA: Službo bom zamudila. Grem! Ne bom več poslušala teh neumnosti. In spusti deklico v kuhinjo saj bo ostala brez glasu, ker se tako neumorno dere.

MARTIN: Bravo mami. Prva pametna reč, ki sem jo slišal danes. .... Grem lahko odpret vrata.

BRUNO: Ne.

MARTIN: Zakaj?

BRUNO: Ker ne želim, da se taki ljudje, kot je Martina sprehajajo po moji hiši.

MARTIN: Kaj mi lahko vsaj poveš kaj se je zgodilo med vama.

RENATA: Grem. Se pogovorimo, ko pridem domov.

(Bruno gre k telefonu. Vtipka številko. Dobi zvezo. Govori)

BRUNO: Dobro jutro. Smrdljivi Renatin mož Bruno pri telefonu. Renata sporoča, da je danes ne bo v službo, ker se zaradi prevelike količine smradu in premalo količine normalnosti zelo slabo počuti in potrebuje počitek.

RENATA: Bruno!!!! Kaj počneš? Kaj si bodo pa ljudje mislili? Že tako sem tista čudna, zdaj si jim vrgel še eno kost za glodanje. Kakšna reva sem jaz s tabo!

MARTIN: Kako si nesramen! Kam sem jaz padel. Zakaj nam ne pustiš normalno živeti.

BRUNO: Ža cel dan poslušam o normalnosti. Kaj to sploh je? Razložite mi to. Bom videl, kaj lahko naredim.

MARTIN: Da slediš trenutnim trendom. Da ne izstopaš preveč, ker drugače takoj postaneš čuden. Ne vem kaj še. Ozreš se okoli sebe, vidiš kakšni so ostali, kaj prodajajo po trgovinah, kaj piše po časopisih in se tudi sam skušaš ravnati tako. In tako je prav. Tako nikoli nimaš nobenih nevšečnosti. Vse teče kot po maslu.

BRUNO: Aja, na tak način pa je možno dobiti tako plehko punco, kot je tista, ki še vedno tolče po vratih. ... Kaj pa, če nočeš bit tak?

MARTIN: Prvo, ona je najbolj normalna punca, kar sem jih do sedaj spoznal in drugo, kako nočeš bit tak? Kakšen pa?

BRUNO: Prvo, ona je zmešana, drugo, vse, kar si pravkar naštel je eno navadno sranje in tri, nočem bit kot klon iz fabrike. Hočem bit edini! Hočem čistit ribe! Hura!

MARTIN: Ati, kaj ti veš koliko nevšečnosti imaš, če si drugačen.

BRUNO: Saj jaz nisem drugačen sem samo normalen.

MARTIN: Ne vem, če.

MARTINA: Ko bom slavna in bogata bom vsem časopisom povedala, kako me je neki norec postavil pred vrata. Kdo pa si sploh ti, nepomembnej prve vrste. Jaz sem prihodnost tega človeštva, ne pa ti, čistilec rib.

BRUNO: Če si ti prihodnost tega človeštva je pa najbolje, da grem kar takoj tam kamor sem se namenil. Najbolje, da se kar takoj razstrelim, da mi ne bo treba gledat na milijone enakih plastičnih, našminkanih in rahlo smehljajočih frisov, ki okupirajo ta raznovrstni, barvni, raznoliki in drugačen svet. Kot živet v grozljivki z naslovom »*Jutri bomo vsi enaki!*« Groza.

RENATA: Lepše in varnejše bi bilo tako! Samo poglej, kdo uničuje ta naš svet. Čudaki kot si ti. Razstreljujejo letala in ubijajo ljudi.

BRUNO: Prav to sem se namenim jaz danes.

RENATA: Kaj si se namenil ti danes?

BRUNO: Da grem pred največji nakupovalen center, kjer je največ normalnikov in se tam, meni nič tebi nič razstrelim.

RENATA: Kaj?

MARTINA: Res se ti že kisa.

MARTINA: Ne vem, kaj še čakaš!

RENATA: Martina! Kako pa govoriš?

MARTINA: Kaj pa ostane takim norcem kot je on.

RENATA: Ponovi kaj si rekel.

BRUNO: Tista rumena vrvica, ki mi gleda iz čevlja in ki si mi jo hotela povleč je vezana na razstrelivo. Če jo povlečeš zleti vse skupaj v zrak. POK! Učinka ne bo dosti a malenkost drugačnosti bom pa vseeno prinesel pred te potrošniške robote,

ki nas spreminjajo v brezoblične sive gmote. Kaj ti holivudska diva misliš, da si ti edina taka. Milijardo jih je takih kot ti. Pametni članki z nasveti so kot uniforma, ki si jo nadeneš, da si lahko bolj normalen.

RENATA: Kje pa imaš raztreljivo?

BRUNO: V žepu.

RENATA: Katerem.

BRUNO: Desnem.

RENATA: Nič se ne vidi.

BRUNO: A bi se moralo?.

RENATA: Verjetno že. Vsaj malo.

BRUNO: Moderna tehnologija draga, moderna tehnologija.

RENATA: Od čistilca rib ne bi kaj takega pričakovala. Blefiraš kot vedno.

BRUNO: Zakaj pa čistilec rib ne bi mogel imeti v žepu tehnološko napredno bombo.

BRUNO: Ker je nelogično. Ker to pač moderne revije ne omenjajo.

MARTIN: Daj mama pusti ga. Saj vidiš, da blefira.

MARTINA: Blefer. Kaj pa drugega! Pa kaj je to za en človek. Celo življenje je anonimem zdaj bi rad kar naenkrat postal slaven.

BRUNO: Prej bom slaven kot ti! In to me neizmerno veseli! Vsi bojo pisali o meni. Na naslovnica vseh časopisov bom. In z mano boste postali vsi slavni. Draga Martina lahko se mi že zdaj zahvališ, ker boš zaradi mene postala slavna. Če ne boš prej mrtva.

MARTINA: Prasec!

MARTIN: Kako to misliš preživela. Saj blefiraš ne.

BRUNO: Kaj sem že kdaj blefiral?

MARTIN: Ne da bi se spomnil. A enkrat je vedno prvič.

BRUNO: Ne blefiram. Smrtno resno mislim in to ni prispodoba.

RENATA: Zakaj mi to delaš.

BRUNO: Bodi vesela. Se boš znebila smradu in končno postala enakopravna sodelavka v spoštovani firmi. Končno bodo tudi tebe sodelavke kdaj povabile po službi na pijačo.

RENATA: Saj v bistvu imaš prav. Bom končno lahko normalno živela. In se družila s prijatelji.

MARTIN: Mama! Kaj mu boš pustila, da to naredi.

RENATA: Zakaj pa ne? Bo potem vsaj mir. Pa v službi bom lahko napredovala.

BRUNO: Ker zdaj revica ne moreš.

RENATA: Seveda ne. Si predstavljaš vodilni kader, ki smrdi po ribah.

BRUNO: Draga, pa saj vsi vodilni kadri smrdijo. In ta smrad smrdi neprimerno bolj kot ribe.

RENATA: To ni res.

MARTIN: Kje si pa to slišal?

BRUNO: Resno se vprašam, zakaj jaz tebi plačujem faks?

MARTIN: Zato, da bom enkrat študiran.

BRUNO: Ne, zato, da boš mogoče kdaj vsaj kaj malega razmislil s svojo glavo.

RENATA: Martin ne poslušaj ga saj vidiš, da se mu že kisa. Revež. Kam smo padli. Mi je pravila mama, da je Bruno čudak in s čudaki je življenje zelo čudno.

MARTINA: Jaz se trudim in trudim in sledim vsem modnim trendom in zdaj boš ti, ki si navaden čistilec rib prej slaven od mene. Tega ne bom dopustila. To je nemoralno in nepravilno. Nekateri se trudimo nekaj postat. Vi psihiči si pa date bombo v žep in bi kar preko vrste radi bili slavni.

BRUNO: Jaz sem en čistilec rib ti si pa ena izmed milijon enakih punc, ki bi rada postala igralka, ker je to v tem trenutku moderno. Kako naj te kdo zagleda v tej gužvi enakih ovčic. Si preveč dolgočasna za bit igralka. Taka si kot ena izmed mojih sardelic. Vse lepe, popolne ampak vse enake. Veš koliko jih vsak dan prepelje tekoči trak mimo mene. Na tone. Predstavljaš si, da sem jaz predsednik komisije na avdiciji za glavno žensko vlogo. Prijavljenih pa vas je tisoč. Vse imate isti tekst za povedat in vse morate bit zaradi vloge enako oblečene. Kot moje

sardelice se počasi premikate po tekočem traku. Vse me skušate s svojimi čari prepričati in šarmirati. Vse bi rade bile čim bolj podobne ena drugi. Ko tisoča odide dol z odra so vse prejšnje samo še en posnetek zadnje. Vse enake. Nič posebnega. V spominu bo ostala samo tista, ki je izstopala iz skupine. Zapomnil si bom samo tisto, ki bo drugačna od ostalih. Bistvo je v drugačnosti. Drugačnost ponuja zanimive stvari.

MARTINA. Kako je naša ribja svetovalka pametna.

PRODAJALEC ČISTIL: Slišim ribe? Voham smrad? Tipam umazanijo in zagledam umazan obraz? Potem sem na pravem mestu in na uslugo za vaš čisti jaz.

(Začudenje na obrazih prisotnih je neizmerno)

PRODAJALEC ČISTIL: Vrata so bila odprta in sem vstopil. Slišal se ribe in sem takoj vedel, da sem na pravem mestu. Da tukaj nekaj smrdi. Če razumete mojo šalo. Pustite mi naj se vam predstavim. Jaz sem Peter in prodajam čistila na meter, ker je tako bolj ugodno za družinski finančni termometer. Da ne naraste čez kilometer. Dober slogan, a? Čisto moja ideja je. Na izobraževanju so poudarili, da bomo uspešni samo, če se bomo čim bolj približali željam ljudi. In kdo na mara rime. Prijetna je za uho in zato me ljudje vedno spustijo v hišo. Jaz sem tukaj zato, da vam z nasmeškom na obrazu in kakšno prijetno rimo olajšam neprijetne vsakdanje nakupe. Če časa je premalo in dela je preveč, če smrad je neznosen in umazanije absolutno preveč, takrat na vaših vratih trka Peter, s čistili na meter. Čistila ponujam vam čisto za vse, k vam na dom jih pripeljem, da je hitro čisto vse.

BRUNO: Samo vi ste še manjkali.

PRODAJALEC ČISTIL: Saj sem vedel. Imam močno intuicijo o tem, v katero hišo moram vstopiti in ponuditi izvrstna čistila. Ko sem pa še zaslišal besedo ribe, sem vedel, da je to pravi naslov zame.

BRUNO: Zakaj nihče ob besedi riba ne pomisli na zdravo prehrano?

PRODAJALEC ČISTIL: Moj prijatelj prodaja po hišah zdravo prehrano. Mu bom rekel naj se oglasi tudi pri vas. Veste, naše podjetje je razvojno naravnano. Naše edino vodilo je zadovoljiti kupce, da bodo s čim manj truda prišli do čim več

proizvodov, ki jih nujno potrebuje vsaka družina za vsakdanje življenje. Veste, filozofija našega podjetja je, da so samo zadovoljni kupci naše plačilo. Njihov nasmeh na obrazu poplača vse naše nadure. Več, ko bo nasmeha, več bo povpraševanja in več bo dela za nas. Ko se zvečer vrnemo na svoje domove, si v mislih pričaramo nasmeh srečnih kupcev in v trenutku utrujenost izgine iz telesa. Zadovoljni smo. Služimo družbi. Koristni smo v človeški verigi. Zaradi nas, prodajalcev izdelkov po domovih, družine lahko preživijo več časa skupaj, ker jim ni potrebno hodit po trgovinah. Zaradi nas so družine srečnejše in zadovoljnejše, kajti zdaj proizvodi najdejo sami pot do njih. Sprejemamo vse plačilne kartice, čeke, bone, gotovino tako, da naši klienti niso nikoli v zadregi, kako plačati. Popolnoma smo poskrbeli, da je nakup prijeten in seveda čisto brez stresa, kar se, kot veste, redno dogaja v nakupovalnih centrih.

BRUNO: Ja, čisto sem prevzet nad takim podjetništvom.

PRODAJALEC ČISTIL: Sem vam rekel, da boste zadovoljni z mojimi uslugami.

BRUNO: Prišli ste kot naročeni.

PRODAJALEC ČISTIL: Ne bi se rad hvalil.

BRUNO: Veste, prav danes sem se odločil, da se bom razstrelil pred največjim nakupovalnim središčem v mestu.

PRODAJALEC ČISTIL: Kako prosim?

RENATA: Bruno prenehaj s to komedijo. Boš prestrašil človeka.

PRODAJALEC ČISTIL: Všeč so mi družine s smislom za humor. Tam največ prodam.

BRUNO: Vi greste z mano in preden se jaz razstrelim vi pridno razdelite reklamne listke čim več ljudem, da bodo vedeli kam se obrnit, ko njihove najljubše trgovine ne bo več.

PRODAJALEC ČISTIL: Ideja je.

BRUNO: Veste kako bo vaš šef ponosen na vas, ker boste največ prodali. Ljudje rabijo osebne svetovalce in tudi osebne prodajalce. Osebna nota je

najpomembnejši psihološki člen v modernem svetu. Povprašajte našo bodočo slavno igralko.

PRODAJALEC ČISTIL: A res? Igralko imate v hiši? Vi ste lahko ponosen človek.

BRUNO: Saj sem, zato se grem razstrelit pred šoping center.

PRODAJALEC ČISTIL: V teh časih je zelo pohvalno imeti smisel za humor.

MARTINA: On je človek z najmanj smisla za humor. On je eden navaden bebec, ki se resnično hoče razstrelit pred trgovskim centrom. Zato, ker se počuti zapuščenega, ker ga nihče ne opazi, ker je zafrustriran zaradi čiščenja rib. In ker ne zna v življenju počet ničesar razen čiščenja rib in bi zaradi tega rad postal pomemben. Zato se je odločil, da so drugi krivi za njegov položaj in bo zato sebe in druge razstrelil. Potem bo postal slaven čistilec rib.

BRUNO: Kje si se tega tako lepo naučila?

MARTINA: V revijah, ki so zate debilne, so tudi življenjske vsebine s poudarkom na psiholoških vsebinah.

BRUNO: Briljantno.

PRODAJALEC ČISTIL: Gospod ne obupat. V našem hitro razvijajočem podjetju se vsak dan zaposli nova oseba. Tudi za vas se bo našlo delovno mesto. Bom zastavil dobro besedo za vas. Obup v vas, vas sili k takemu početju.

BRUNO: Pa saj vi ste pravi psiholog.

PRODAJALEC ČISTIL: Na izobraževanju za prodajalca čistil je veliko poudarka prav na človeški psihologiji. Vse so me oni naučili in ponosen sem na to. Zaradi tega sem njihov večni dolžnik.

RENATA: Dragi, ne obupat. Vidiš, se ti že ponuja služba. Nova, čista, mobilna, normalna. .... Kako prijazen ste gospod.

MARTIN: Moj oče pa že ne bo kot kak klošar hodil od hiše do hiše in prodajal čistilo za školjko.

RENATA: To bo vsaj normalno delo.

MARTIN: Daj no mami, veš kako se ti bodo šele potem sodelavke smejale. »Kaj tvoj mož zdaj prodaja wc račke po hišah?« Ni šans ati.

RENATA: Kaj je narobe s tem. Poglej kako prijazen gospod je tu. Njemu nikoli ne bi prišlo na pamet, da bi si dal razstrelivo v žep.

BRUNO: Ne, dokler hodi na tedenska psihološka brušenja si seveda ne da razstrelit betice. On opravlja poslanstvo. Mu pa ne privoščim, da se lepega dne zbudi in ugotovi, da to, kar on počne, ni nikakršno poslanstvo, ampak eno navadno nepotrebno sranje. Kdo pa rabi čistila tako nujno, da jih je potrebno prodajat po domovih. Saj ne veš, kdo je bolj kratkopameten? Tisti, ki misli, da rešuje družine, ker prodaja čistila po domovih ali tisti, ki kupuje čistila na domu zato, da bi prihranil čas, ki ga bo kasneje namenil ljubljeni družinici? Če bo naš prodajalec nekega lepega dne to ugotovil, se bo kar v pižami pognal skozi okno stolpnice.

RENATA: Jaz bi samo rada, da bi mi bili normalna družina. Veš koliko manj problemov imaš v življenju, če si normalen.

BRUNO: Kaj pa smo mi drugega kot normalna družina. Ena mama, en tata, en otrok. Hiša, avto, dve službi, en faks. Že celo jutro govorite o tej normalnosti. Kaj je to? Kaj imet plastičen nos in umetne joške, a to je normalno?

RENATA: Če je estetsko, je normalno. Tvoja služba ni estetska. Moti čute.

BRUNO: Saj preveliki joški tudi motijo čute.

RENATA: Ne razumeš. To je nekaj čisto drugega.

BRUNO: Nekaj časa sem se vsako jutro zbuja z edino mislijo, kje bom našel drugo službo. Kako grozno sem se počutil, če me je kdo vprašal kaj delam. »Čistim ribe na tekočem traku.« sem odgovoril, pogoltnil velik cmok, pogledal v tla in začutil mešanico prezira in usmiljenja s strani sogovornika. Zjutraj sem še hotel skočit z mosta ali si dat štrik okoli vratu in naredid konec temu nesrečnemu čiščenju rib. A po klepetanju z mojo prelestno družinico sem spoznal, da mi sploh ne gre slabo. Prav super mi gre. Sploh nimam razloga, da bi bil obupan. Moj problem je daleč najmanjši od vseh, ki jih imate vi. Kar naenkrat mi je preblisknilo, da je moja služba perfektna. Sedim, v tišini čistim ribe in ob tem imam čas razmišljat o vseh mogočih stvareh. Vsi me pustijo pri miru. Razmišljam o vsem mogočem; kar se

dogaja v svetu, kar se dogaja doma, izprašujem se o vseh možnih stvareh, iščem najrazličnejše odgovore. In zaradi tega spoznanja se bom lahko zjutraj zbujal zadovoljen nad svojim življenjem. So poklici in poklici, moj je pač tak. In življenje gre naprej. Po službi greš s kolegi na pivo in to je to. Stresa ne poznaš. Idila traja vse do takrat, ko se kar naenkrat začnejo pojavljati raznorazni primerki, ki si vzamejo nalogo vtikat nos v zadeve drugih in razsojat o primernosti in neprimernosti početja.

MARTINA: Ne ga poslušat. Samo pozornost vleče nase.

BRUNO: Ne, samo razlagam svoja stališča.

RENATA: Težiš vsem nam. To počneš.

BRUNO: Vi težite meni zaradi moje službe.

MARTIN: Jaz ne bom nič rekel, ker se mi zdi kot, da sem v filmu.

MARTINA: Sem rekla, da stari vleče pozornost zase. Zdaj bi bili že vsi radi slavni. Je treba met talent ne pa bombo v žepu za bit slaven.

BRUNO: Ja, je treba met talent!

PRODAJALEC ČISTIL: Ker vidim, da imate tukaj čistil dovolj. Čeprav gospod, če dovolite vam lahko ponudim naš najnovejši proizvod, ki nevtralizira še tako močen in neugoden vonj. Akcijska cena velja še do konca tedna.

BRUNO: Neugoden vonj.

PRODAJALEC ČISTIL: Tako se v poslovnem jeziku reče. Da ne bi užalili nekoga.

BRUNO: Na primer mene.

PRODAJALEC ČISTIL: Tako je. V tem primeru vas.

MARTIN: Pa saj fotr ...

BRUNO: Šel ati čao, čao. Hvala bogu.

MARTIN: Res je, veš, da nič ne smrdi in smrdiš. To je samo nekakšna naša fiksacija o smradu.

MARTINA: Zakaj pa mi ne odidemo? Kaj moramo poslušat te neumnosti.

BRUNO: Pazi zdaj film. Nobeden naj se ne premakne, drugače bom potegnili vrvico in vsi bomo zleteli v zrak.

MARTINA: Pa ja!

BRUNO: Ja, ja!

RENATA: Bruno, kaj počneš?

BRUNO: Ker sem na robu histeričnega zloma, bom sestrelil sebe in vse vas. Kaj naj še delam na tem planetu? Mlad nisem več, denarja za plastično operacijo nimam, čistim ribe, žena se me sramuje, nisem normalen, ne berem pravih časopisov, ne razumem sinove punce, pojma nimam o prihodnosti. Torej, kaj naj tu še počnem.

MARTIN: Dej fotr, nehi zajebavat. Greva na pivo.

PRODAJALEC ČISTIL: Res bom zastavil dobro besedo za vas.

RENATA: Pusti vrvico. Pomisli na našo prihodnost.

BRUNO: Nobeden me ne mara.

MARTINA: Se še vprašaš zakaj? Norec zmešan. Poglej, jaz sem ti ponudila izhod iz anonimnosti. Ko bom enkrat slavna te bom v enem izmed intervjujev za svetovne časopise omenila. Sicer kot čudaka, ki se še vedno preživlja tako, da čisti ribe. In boš postal slaven. In usluge ti ne bom zaračunala.

BRUNO: Poglej, če jaz zdaj potegnem za vrvico in zletimo vsi v zrak boš tudi ti slavna, če boš imela srečo, da bo tvoj zvezdniški obrazček ostal nepoškodovan. In tudi jaz ne bom nič zaračunal za uslugo.

RENATA: Daj Bruno prenehaj. Se bova pogovorila.

BRUNO: Ja, dajva se pogovorit. Obljubim bom postal normalen. Bo Peter rekel dve dobri besedi zame, a ne Peter.

RENATA: No vidiš, kako je preprosto, kadar si pustiš pomagat. Samo mene poslušaj pa boš videl, da nam bo lepše. Pusti nam, da ti mi pomagamo, ker vemo kakšen je svet zunaj fabrike.

MARTINA: Pa se ja ne boš pustil pregovorit. Zdaj ko sem dobila idejo kako izkoristit tvojo norost.

MARTIN: Ne reči mi, da se že vidiš na 24ur? Kaj ne vidiš, da te fotr vleče za nos?

(Martina se zažene do rumene vrvice, ki visi iz čevlja ter močno potegne)

MARTINA: Take prilike ne bom imela nikoli več. Na internetu piše, da je slava stvar trenutka in če ne prepoznaš in izkoristiš ne boš nikoli slaven.

MARTIN: Pa saj nismo v filmu. Neeeeeee!

(Zgodi se seveda ne nič)

BRUNO: Sem ti rekel, da moraš imeti talent, če hočeš bit slaven. ... Kaj ste res mislili, da imam razstrelivo v žepu?

PRODAJALEC ČISTIL, RENATA, MARTINA: Ja!!!!

BRUNO: Pa ga nimam. Ne vem, zakaj bi se ubil. Zelo dobro mi je dela ta vaša terapija. Se mi prav malo smilite, koliko problemov imate sami s sabo. Ker se tako super počutim in ker je zunaj lep dan, sem si v dvajsetih letih vzel en dan dopusta, za kar tako, pač. In sem se namenil malo v mesto. Pojma nimam od kod se je vzela ta rumena vrvica. Je bila pa super ideja za bombo.

MARTIN: Se mi je zdelo, da še nisi tako ubrisan.

BRUNO: Ampak zadnjič, ko sem v trgovini stal v vrsti. Za mano pa zali mladenki, taki kot naša Martina peljeta debato, ki je potekala nekako takole:

- I. Samo še danes bom pojedla košček mesa. Od jutri naprej pa še samo ribe.
- II. Piše, da ja meso strupeno. Ribe pa itak nimajo spomina in niti ne vejo, da jih je nekdo ubil. Zato piše, da jih lahko jem.
- I. V reviji tudi piše, da so tako zelo zdrave.
- II. Ker plavajo v vodi imajo v sebi neko snov, ki te naredi večno mladega.
- I. Pa tudi bolj pameten si, če jih ješ. Možgani potem delajo. In več kaj sem zasledila v zadnji številki.
- II. Kaj?
- I. Spisek vseh kozmetičnih sredstev s katerimi se znebiš ribjega smradu. Kaj si vedela, da obstaja tudi zobna pasta, ki jo moraš vedno imeti s seboj. Uporabljaš jo pa samo takrat, ko ješ ribe.
- II. Kakšna super novica.

Strokovna debata je še kar trajala in če bi v tistem trenutku imel razstrelivo kje pri roki, bi koga razstrelil. Ampak potem sem si rekel, Bruno, če je pa tako, ti ne boš nikoli ostal brez službe. Renata, kaj ni to super.

RENATA: Ti nisi normalen.

BRUNO: Vsaj dolgčas nam ni!

RENATA: Samo pomagati smo ti hoteli.

BRUNO: Hvala, zelo ste prijazni. Grem v mesto. Koristit, kar je od dopusta še ostalo.